

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

PIK XLVI

Ч. 256. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 3-го листопада 1938.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 256. Jersey City, N. J., Thursday, November 3, 1938

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕргон 4-0237. — Тел. У. Н. Соколу: ВЕргон 4-1016. 4-0897.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УКРАЇНСЬКО-ЗАКАРПАТСЬКЕ ВІЧЕ В КЛІВЛЕНДІ

КЛІВЛЕНД (Огайо). — В Українським Народнім Домі відбулося в неділю, 30 жовтня, велике віче в справі Закарпаття, влаштоване спільними силами українських і закарпатських організацій. За донесеннями американських газет, у вічу взяли участь понад тисячу осіб.

Проводив адв. Омер Е. Малицький, президент Об'єднання Українських Організацій Клівленду. Промовляли: о. В. Мереньків, парох місцевої української католицької церкви; адв. І. Т. Білінський; гр. Теодор Грицей; М. Ганчин, бувший секретар Руської Народної Ради, організації імігрантів із Закарпаття; та адв. С. Т. Бринський, теж діяч серед імігрантів із Закарпаття.

Віче ухвалило резолюції з протестом проти посягань Мадярщини й Польщі по Закарпаття, автономну державу в межах Чехословаччини. Резолюції вислано до керівників великих держав. Віче рішило вислати листи: до президента Рузвельта з апелем прислухатися до важних для світового миру законних домагань найбільшої національної меншини в Європі; до чехословацького прем'єра Сирогова з признанням для надання автономії Закарпаттю; до Мусоліні та до Гітлера, котрому дається признання за його „епіхальні зусилля за унормування прав меншин“.

Місцеві американські газети принесли ширші відомлення про це віче.

УРЯД ЗА МИР І ТОРГОВЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Секретар стейти, Кордел Гол, виступив тут на бенкеті, влаштованім з приводу краєвої конвенції для заграничної торгівлі, з промовою, в котрій, видно зясовуючи становище американського уряду, заявився за мирне відношення між державами та підкреслив вагу торгівлі для миру в світі. Друга дорога, говорив бесідник, веде до війни й загальної руїни.

Президент Рузвельт вислав на конвенцію привітний лист, у котрім запевняв, що уряд старається впливати на світ у напрямі миру й широких торговельних зносин.

БОРОТЬБА ЗА КОМІТЕТ ДАЕСА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт не захотів дати на конференції з газетарями ніякої заяви в справі закиду конгресмена Даеса, що, мовляв, уряд саботує акцію конгресового комітету для розсліду неамериканських акцій.

Секретар внутрішніх справ, Ікес, закинув публично конгресменові Даесові перекручування фактів щодо допомогової акції федерального уряду. Конгресмен Можер, член комітету, висказав публично обурення на радіовою станцію, що дозволила дати одному газетарю право простувати слова Даеса.

ДЮІ ЗАКИДАЄ ДЕМОКРАТИЧНІ ПАРТІІ ФАЛЬШИВЕ ВІДНОШЕННЯ ДО РОБІТНИЦТВА.

БОФАЛО (Ню Йорк). — Томас Е. Дюї, кандидат Республіканської Партії на уряд губернатора стейти Ню Йорк, закидав у промові, виголошеній тут до 10,000 осіб, що Демократична Партія з одного боку дає робітництву гарні обіцянки, а з другого боку її визначні провідники заслоняють своїми політичними впливами рекетирів, що визискують робітництво. Він прирівнював поведінку машинерії Демократичної Партії до поведінки кишенькового злодія, що попліскує людину по плечах одною рукою, а другою витягає їй гаманець з кишені.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ВИБОРИ В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ.

ГЕKENCEK (Ню Джерзі). — Генеральний поштаймстер Джеймс Фарлі заявив, що президент Рузвельт підтримує з ентузіазмом кандидатуру Вільяма Ілая, демократичного кандидата на губернатора стейти Ню Джерзі.

Деякі публіцисти добачували в дотеперішній мовчанці президента Рузвельта щодо виборів у цьому стеїті доказ, що президент Рузвельт не хоче попірати Ілая, бо він зв'язаний з джерзісським посадником Гейгом, котрого Рузвельт свого часу критикував за обмежування громадянських прав.

СМЕРТЬ ВІД ПРАВЦЯ.

ЙОНКЕРС (Ню Йорк). — У місцевім шпиталі св. Івана помер від правця (тетануса) 35-літній книговод Вільям Гералд. Він задраснув собі ногу кілька днів тому. Помер 36 годин після того, як дістав корч щокі й інші признаки правця.

З ПРОЦЕСУ ЗА ШПИГУНСТВО.

НЮ ЙОРК. — На процесі проти 3 осіб, обвинувачених за шпигунство в користь Німеччини, виступив як свідок Лйон Теру, бувший агент федерального уряду, з зізнаннями, що обвинувачені призналися були всі до шпигунства та що це вони зробили добровільно, а не під погрозами або обіцянками.

ВІДВІДИНИ АНГЛІЙСЬКОЇ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ В ШПИТАЛІ.

СУД ПРОТИ ПІКЕТУВАННЯ АМБАСАД.

Найвищий суд Злучених Держав рішив, що ухваленний конгресом закон проти пікетування амбасад не противиться американській конституції. Рішення видано в справі апеляції 4 осіб, засуджених за пікетування німецької амбасад.

КОРАБЕЛЬ У НЕБЕЗПЕЦІ.

Чілійське міністерство воєнної флотії переловило радіову депешу, в котрій корабель „Левкотон“ просить допомоги. Корабель подав у депеші, що знаходиться 150 миль від берега Чіле та вода вже залила його машинерію.

СМЕРТЬ ВІД ВАНТАЖНОГО АВТА БЕЗ КОНТРОЛІ.

При виїзді на горб на Лексингтон Евеню і 102 вул. в Ню Йорку один шофер стратив контролю над своїм моторовим автом, котре скотилося назад і розбило кілька будок на вулиці й вхід до підземної залізниці, придушуючи на смерть сплячого мурина й 81-літню старуху.

В НІМЕЧЧИНІ ЩОРАЗ МЕНШЕ НЕШЛЮБНИХ ДІТЕЙ.

Німецька статистика стверджує, що від 1930 р. в Німеччині з кожним роком щораз менше нешлюбних дітей. Причиною цього явища є те, що держава дає вбогим підмогу, коли вони женяться, чи виходять заміж. У 1936 р. було всього 8% нешлюбних дітей на загальне число уродин.

ЦІКАВЕ ВІДКРИТТЯ В ПОМПЕІ.

При розкопках у Помпеї робітники віднайшли підземний коридор з вітиском від хреста. Виходить, що вже 79 р. до Христі християнска віра поширювалася була поза межі Риму.

КУЛЯ СІДІЛА 20 ЛІТ У ТІЛІ.

В Німеччині трапилася недавно подія, що нею зацікавився науковий, лікарський світ. До одного з лікарів зголосився пацієнт, який нарікав, що від кількох літ відчуває час до часу сильні болі в легенях. Ці болі були іноді такі сильні, що він кликав лікаря, щоб той випорскував йому в тіло морфіну. При кожному такім припливі болю дивний пацієнт відчував, що його одночасно болить серце і що воно погано працює.

Лікар скермував того пацієнта на рентгенологічні оглядини, які виявили, що під серцем стремить крісова куля ще від часу світової війни. Кулі, яка застрягла була під ребрами, не виявили при операції і вона по роках замандрувала аж під серце та спричиняла болі, яких зовсім не розуміли лікарі.

САМОХІД ПОВИС НА ВКОВІМ ДУБІ.

В північній Швеції трапилася невидана самоходова катастрофа. Пасажирський самохід, що їхав з великою швидкістю, впав на гострому закруті на бар'єрі і полетів у пропасть. Спадаючи, заціпив колеса о галузі велетенського кількостолітного дуба і тому п'ять пасажирів лише потовклися. Подорожні провели ніч між галузями дуба і шойно рано закликали на допомогу околишніх селян, які шнуром спустили їх на землю. Самохід стягнули на землю, шойно зрубавши дуба.

НЕ ДІСТАВ 30 СОТИКІВ І ПОВІСІВСЯ.

В Угрюнові, луцького повіту, повісився в столді своїх родичів Іван Башук, учень місцевої народної школи. Причиною самовбивства учня було те, що родичі відмовилися дати йому 30 сотиків на одівець.

РАБІН АРЕШТОВАНИЙ ЗА ФАЛЬШУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ.

У Білостоні арештувала поліція під замітом фальшування військових документів рабіна Абрама Йозега, його зятя та кількох інших жінок.

ГРИБИ НА ПОЛІСІ.

Цей рік на Поліссі є дуже врожайний на гриби. В Пинську з'явилися відразу кілька сушарень, що хочуть експортувати гриби за кордон, передовсім до Англії.

НАЙБІЛЬШІ ЖЕРУНИ НА СВІТІ.

Найбільшими жерунами на світі є без сумніву ескімоси. Як відомо, обжирство це один із сімох головних гріхів. Данте призначив жерунам місце в пеклі, однак ескімоси мають таки оправдання на своє жерунство — холод. На рівніку ніхто стільки не зість, що проковтують ескімоси під бігуном.

Сотник Лйон, який провів серед ескімосів кілька літ, змалює таку картину:

„Мій господар зів уже стільки, що став наче паний та що хвилини засипляв. Його лице потвервоніло, уста він мав увесь час відчинені. Біля нього сиділа його жінка Арнуля, яка доглядала свого чоловіка й пальцями викидала йому до рота величезні кусні напівсирого мяса. Муж негайно їх жував і як лиш у роті зробилося трохи місця, Арнуля всувала туди кусник сала. Ескімос не рухався, не відкривав очей і лиш час до часу глухо постогнував із вдовілля. „Сало, що він не успів його зісти, текло по його лиці, стікало по шії за ковнір, однак він далі ковтав, поки не звалився важко у безпам'яті.“

„Правда, це був бенкет з нагоди якогось свята. Але і звичайний легкий сніданок не багато різниться від бенкету.“

Справді добрий апетит!

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ САБОТУЮТЬ СОВЕТСЬКУ ВЛАДУ

МОСКВА. — Рільні саботажі в Україні далі є головною журбою советської влади. Газета „Комуніст“ оголосила урядове зіставлення, з якого виходить, що населення України цілком покинуло польові роботи та що цілі простори, призначені під осінні засіви, стоять облогом. У житомирській окрузі оброблено ледви 19% призначених під осінні засіви просторів, у винницькій 14%, в південних округах, миколаївській і одеській, де польові роботи повинні бути вже давно закінчені, оброблено ледви 14% рілі. Той сам „Комуніст“ доносить про катастрофальний стан хліборобських колективів. Більшість тракторів не можна урухомити з причини технічних недотягнень та з браку погонних матеріалів. Коні й воли є в стані виснаження з причини браку паші й фахового нагляду.

ВБИЛИ МОСКАЛЯ-КОМУНІСТА.

МОСКВА. — В Україні трапився новий випадок протисовєтського терору: в Прилуках, на Полтавщині, напали невідомі досі особи на секретаря районної комуністичної організації, Алтинова, й убили його кількома революверовими стрілами. Алтинова іменувала Москва недавно на відповідальне становище в Україні й він, згідно з директивами керівних організацій компартії, перевів ґрунтовну „чистку“, усуваючи й денунціюючи кільканадцять місцевих діячів компартії України. Вбивство Алтинова сталося з пімсти за репресії, переведені у відношенні до комуністів української національності.

СКАНДИНАВІЯ І ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

КОПЕНГАГЕН. — У скандинавських державах є велике зацікавлення Закарпатською Україною. Згадані держави прихильно відносяться до цієї нової автономної держави і, беручи під огляд її геополітичне положення, пророкують їй велику історичну місію в формуванні нових державних одиниць та укладу сил на сході Європи.

„СТО РАЗІВ НІ“.

ВАРШАВА. — На зїзді державної польської партії „Озон“ її представник, д-р Войцеховський, виголосив доклад, у яким говорив „сто разів ні“ про автономію українців під Польщею. Польща, говорив той польський чоловічий політик, на ніяку автономію ніколи не згодиться.

ЗІЗДЯТЬСЯ, ЩОБ РІШАТИ ДОЛЮ ЗАКАРПАТТЯ.

ВІДЕНЬ. — До Відня вже приїхала німецька, чехословацька і мадярська делегація, щоб видати остаточне рішення в справі чехословацького і мадярського спорів. Представники Чехословаччини і Мадярщини дістали всього три години, щоби представити свою справу. Та після всякої правдоподібності та справа вже була вілості поладжена в часі побуту німецького міністра в Римі. Рібентроп вже є у Відні, а тепер очікують прибуття італійського міністра Чана.

ГЕГЕМОНІЯ НІМЦІВ У СЕРЕДУШІЙ ЄВРОПІ.

ЛОНДОН. — Прем'єр Чеймберлін заявив у парламенті, що Німеччина за своєю величиною і стратегічним положенням мусить мати гегемонію здовж долини Дунаю, в середущій Європі. Чеймберлін висказував надію, що мир серед нинішніх відносин таки можна ще вдержати, та проте закликав до зброєнь і готовости. Заразом з тою заявою Чеймберлін говорив, що ратифікування англійсько-італійського договору мусить наступити в найкоротшому часі.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД.

ШАНГАЙ. — Японські війська заедно посуваються вперед. Мілітарна сила Китаю, на думку японських знавців, зломана. Проте китайський полководець генерал Кай Шек заявив, що він продовжуватиме війну. Він сказав, що китайський штаб заздалегідь подбав про те, щоб у середині краю зложити великі запаси зброї. А тепер китайська тактика така, що вона хоче заманити японців якнайдалше в глиб краю.

АРАБИ НЕЗАДОВОЛЕНІ З АМЕРИКИ.

ЕРУСАЛІМ. — В останніх часах арабські і магометанські провідники висказують своє огірчення на адресу Америки, а то тому, що вона так виразно підтримує жидівські претенсії до Палестини, ламаючи в той спосіб вилсонівські засади „самовизначення“.

ПЕРЕМОГИ ГЕН. ФРАНКА.

ГЕНДАЄ. — Війська генерала Франка осягнули на фронті Ебро кілька невеликих перемог.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: ПОРАХУЙТЕ, СКІЛЬКИ МІСЯЦІВ, ТИЖНІВ, ДНІВ ДІЛИТЬ НАС ВІД УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ, СЕБТО 18. ЧЕРВНЯ 1939 Р., НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church St. Annex, New York, N. Y.

Чеки й почтові перекази виписувати на імя:
NICHOLAS MURASZKO, Treas.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Соколу: BErgen 4-1016.
4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НІМЕЧЧИНА В ГОЛОВНІЙ РОЛІ

Отто Д. Толишос, відомий європейський кореспондент великого щоденника „Нью Йорк Таймс“, подає в телеграмі з Берліну замітні факти, що кидать далі світло на переважне нині питання гегемонії в Європі.

На його думку, про це питання нині вже нема найменшого сумніву. Які сумніви в цій справі були, вони розвіялися з виданням німецьким урядом комюнікату в справі меншин у Чехословаччині та в справі боротьби за границю між Чехословаччиною й Мадярщиною. Цей комюнікат каже, що ці питання будуть вирішені німецько-італійською арбітраційною комісією, зложеною з італійського й німецького представників, що відбуде конференцію у Відні 2. листопада. На день рішення запрошено туди представників Мадярщини й Чехословаччини.

З цього комюнікату можна робити висновок, що головними вирішними державами нині є Німеччина й Італія. Комюнікат відсуває від вирішування важної середньо-європейської справи Англію, Францію й Польщу, з котрих перші дві досі вважалися провідними в європейській політиці, а третя претендувала на становище великої держави.

Комюнікат, каже Толишос, кидав далі багато світла на питання відношення між Німеччиною й Італією. Комюнікат саме каже, що німецький міністер закордонних справ уже повідомив італійський уряд, що німецький уряд уже згодився на засаду, за котрою справа має бути вирішена, ще до конференції з Італією. На думку Толишоса, німецький уряд поставив італійський уряд нижче себе. Щоправда, Німеччина й Італія співпрацюють далі за старим планом „берлінсько-римської осі“, але в цій спілці головну роль грає Німеччина, а Італія лише побічну.

Думки Толишоса потверджує донесення до „Нью Йорк Таймсу“ з Риму, котре каже, що в Римі вважають конференцію графа Чана з Рібентропом у Відні чистою формальністю, бо справа вже давно вирішена дорогою дипломатичною. Мовляв, цим способом Німеччина рішила лишити при Чехословаччині міста Братислава й Нітра, а віддати Мадярщині низку міст, між ними: Мукачів і Ужгород.

Чи справді факти мають таку, як доносять кореспонденти „Нью Йорк Таймсу“, нині годі з усякою певністю твердити. Ситуація в Європі змінється часто, скоро, й то часто дуже ґрунтовно. Не то газети, але й уряди часто не знають усіх фактів, що вирішують зміну ситуації. Не виключено, що справа має таку, як він пише. На всякий випадок рішення справи Закарпаття можна ждати в найближчих днях.

ПОГОДЖЕННЯ МІЖ РИМОМ І БЕРЛІНОМ У СПРАВІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Як ми вже раніше ствердили, італійська преса стримува-лася в справі Закарпатської У-країни від висловлення власної думки, обмежуючись на реє-стрування голосів своїх коре-спондентів, що занадто часто черпали свої звістки з велими каламутних джерел Варшави та Будапешту. І тоді, як, на-приклад, німецька преса вже віддавна виявила повне розу-міння проблеми Закарпатської України, вживаючи логічно й від-повідну термінологію та оминаючи такі терміни як „За-карпатська Русь“, „Підкарпат-ська Росія“, „русини“, „підкар-патські руськи“ і т. д., італій-ська преса, віддаючи забагато місця дописам і телеграмам пештенських кореспондентів, витворювала враження, що в Римі справу Закарпатської У-країни вирішують цілком не так, як у Берліні. Контраст у дійсності був такий помітний, що його не могла не викорис-тати антифашистська преса, починаючи відразу грати на нотах „розриву осі Берлін—Рим“. Ця музика особливо посилювалася після розриву ма-длярсько-чеських переговорів, коли міністер закордонних справ Чехословаччини, п. Хвалковський, полетів до Берліну, а голова кабінету, міністер закордонних справ Ма-дярщини, граф Шаки — до Риму. Для спаралізування ак-ції Хвалковського в Берліні тудиж удався і другий мадляр-ський дипломат, Дараний, бувший мадлярський прем'єр. Тимчасом польський посол у Римі облягав зо свого боку міністра Чана. Внаслідок усіх цих дипломатичних наступів та протинаступів відбувається між Гітлером і Мусоліні довга телефонічна розмова, а потім з'являється на світ офіційна нота італійського уряду, в якій стверджується, що між Римом і Берліном нема ніяких розходжень і що всім Рим — Берлін не порушена. Одночасно в Берліні офіційно спростовують існування якогось плану Гітлера про розбудову Євро-пи, що він мав би його запро-понувати великим потугам, плану, що в ньому один пункт

вимагав визнання Німеччини особливих інтересів у східній Європі.

В ноті, видрукуваній у „Дипломатичній Інформації“ і негайно передрукованій усяєю італійською пресою, читаємо між іншим:

„У римських відповідальних колах передбачають, що в найближчих днях зможуть відновитися і йти до щасли-вого вислідку переговори між Прагою і Будапештом, згідно з принциповою лінією, встановленою в Мінхені, цегобо шляхом передачі Мадярщині території, заселеної переважно мадьярами, шляхом евантуаль-них плебісцитів у дискусійних місцевостях, шляхом самовиз-начення щодо будуччини ін-ших меншин. У відповідальних римських колах зазначається, що поведінка деякої части-ни ініціативної. Преси впродовж дитяче. Бо і в чесько-угорській справі цілком марно відшукувати якісь хочби й найдрібніші відмінності в політиці осі. В Римі вважають, що Прага сама істотно захи-кавлена в тому, щоб якнай-швидше скінчено цей відділ історії і розпочато другий, який повинен розвиватися по лінії, відмінній від поперед-ньої. У відповідальних римських колах відомо, що підчас про-шляхних відвідін міністра Хвалковського у дуче, дуче його запевнив, що після роз-в'язання всіх своїх проблем Богемія могла би рахувати на приязнь Італії“.

В тій ноті звертають на себе особливу увагу два пункти: „самовизначення для інших меншин“ і назва „Богемія“. Щодо першого пункту, то нема сумніву, що мова йде про словаків і закарпатських украї-нців. Отже встановлюється, що вони самі повинні вибрати свою будучу долю. Щодо дру-гого пункту, то треба собі пригадати, що цей термін уже був ужитий у відомому „Листі до Ронсімена“, видрукува-ному в „Попольо д'Італія“ і загалом приписаному перу Мусоліні. Отже тоді цей тер-мін був ужитий у розумінні вузько-етнічної території са-мої Чехії, без Словащини і без

Закарпатської України. Нема сумніву, що і тепер цього тер-міну вжито в тому самому значінні.

Отже, чи це має означати певність італійського уряду, що це самовизначення піде по лінії повної самостійності, чи тільки повного відірвання від Богемії, цегобо Чехії?

В усякому разі постава са-мого населення тут багато за-важить. У зв'язку з цим варто відмі-тити два факти: заяву поль-ського посла в Римі, видруку-вану в римських часописах у дні появи вище наведеної іта-лійської ноти, і кореспонден-цію з Будапешту до римсько-го щоденника „Попольо ді Ро-ма“, що явилася день пізніше.

Отже польський посол у Ри-мі заявив, що „його уряд не залишить плану спільного кор-дону з Угорщиною, хочби й повстали саме тепер великі труднощі для його здійсню-вання, і то тим більше, що і Німеччина підтримує цей план“.

Отже стверджуємо, що „са-ме тепер“ повстають трудно-щі, але існує надія, що й Ні-меччина підтримає польські жадання.

Побачимо, чи цей польський оптимізм не залишиться тіль-ки дипломатичним оптимі-змом.

В кореспонденції з Будапеш-ту повідомляється про намір Бека приїхати до румунського короля Карла і додати:

„Тимчасом румунська гро-мадянська думка, як у самій Румунії так і в Трансильванії, слідує з великим зацікавлен-ням за подіями в „Рутенії“. Ма-ленька підкарпатська країна, що межує з Румунією, Поль-щею й Мадярщиною, змага-ється за власну незалежність, і події, що там відбуваються, далеко поважніші від тих, що в Судетах залягмували цілий світ. Спроба Праги потягнути за собою русинський нарід, признаючи йому фіктивний уряд, на зразок словацького, скрапувала. Населення міст і сіл, побратавшись з мадья-рами, бється проти чехів, іноді навіть успішно, не вважаючи на нерівність сил. У Румунії

думають, що якаб не була роз-в'язка чесько-мадлярських пере-справ, Закарпатська Україна („Рутенія“) здобуде свою не-залежність, але, не маючи жит-тєздатності, зеднається в ав-тономній формі з Мадярщи-ною, з якою прожила сотки років без ніяких терт (так!), і таким чином задовольнить бажання Будапешту і Варшави, як колись, спільну гра-ницю. Будапешт ніби не про-тивиться цій розв'язці. Румун-ський і польський генеральний штаб завжди погоджувалися між собою і мали у відношен-ні до Росії одні й тіж самі ці-лі. Політичні румунські кола добре розуміють, що Закар-патська Україна, ледве зедна-на з Чехословаччиною, і до то-гож іще більш недоволена, ніж у минувшні, зробилася, як центром інфекції (так!), який Москва успішно викорис-тувала, як вона вже й поча-ла робити, протиставляючи жорстокому пражському фі-скалізмові (руйнівній подат-ковій системі) концентрацію своїх більших і менших дема-гогів. Запевняють, що Румунія булаб навіть згідна виправити свої границі в Мармароші, щоб доловити своєю малень-кою і незначною русинською меншиною єдність нації. У Бу-карешті думають, що ще більше ніж політика справед-ливості у відношенні до мен-

шин, цей жест на користь За-карпатської України і посеред-ньо також Польщі (!!) ма-би дуже сприятливий відгуки в Мадярщині, і привів би до де-якого розпруження, необхід-ного з огляду на актуальну проблему співжиття трьох мі-ліонів мадлярів у Трансильванії, проблему, що внаслідок пере-гляду кордонів фіктивної че-хословацької держави зроби-лася впродіж пекучою“.

Приєднання мармароських українців до нової Закарпат-ської України булоб тільки логічним розвитком загаль-ної засади перегляду границь на підставі національного і расового принципу, і з нацією боку вважаємо, що таке при-єднання повинно відбутися як-найшвидше, але сумніваємося, щоб у такий простий спосіб Румунія розв'язала питання своєї великої мадлярської мен-шини, як і інших мен-шин. Прийшла країна по-ра для всіх меншинних держав подумати поважно про ту долю, яка випала ко-лишній Австрії, а тепер Чехо-словаччині. В наших часах мо-жуть існувати тільки одна-ціональні держави, або конфе-дерації зразку Швейцарії ціл-ком рівних національностей, суверенних на своїй території. Тип держави, що панує над чужим поневоленнями націями, мусить зникнути.

Евген Онацький, Рим.

ЗАКАРПАТСЬКІ ЛЕМКИ

(2)

Перехитрив графа.

(Село Вапенік).

Задал еден граф одному па-стирови, же му половічку з газдіства даст, кед піде гу-ньому, жеби ішов і не ішов, жеби пришол гу ньому голий і не голий, жеби приніс му дарунок і не приніс. Та пастрів так зробил: сіл собі на цапа а і голий і не голий, бо лахи зо ся зошмарил (скинув) а сак на ся взяв, а дарунок му приніс: птаха під горночком, горно-чок зняв а птаха втік. — Я вам повідал, же ви си птаха імай-те, то дарунок мате. Кед ви птаха не годні поіматі, а дру-гого вам не годен дати. І граф му дал половічку з газдіства.

Сліпий лемко зі Спішу.

(Село Вапенік).

Як то спішак гварил, коль му повіли што сліпий: — Слі-пий спішак! — Правда, а слі-пий спішак, за сім дни ем слі-пий бул, але на осьмий день ем вшитких шарських гуниц-тох (гуницвотів — драбів) уви-діл!

Коза-дереза.

(Бодружал).

Мал пан едну козу ветулю і двох слугів і дві служниці тай виправил едну служницю з ве-тулюм до потока. Але тота служниця ся зьвідує: Козічко, козічко, сита-с, козічко? — Сита-м як бубен, мам бріх, як кутел. — Але пришла до-мів та ся зьвідує пан: „Ко-зічко, сита-с?“ А она по-відал: „Деж би я сита би-ла; ішлам през дебрічку, не піла-м водічку, ішлам през по-точок, не зілам лісточок“. Але пан што зробил? та вирізав ребра тій ветулі з лівого боку. Она што зробила? та втекла до ліщиної (ліщиної) діри. Але лишачко, братиченько, яка-с-ка (якась) мі біда в дірі га? — А я коза підрата, під боками видрата, гоп! цуп! з ногами тя покопам, з рогами тя пободу! — Лішка втекла, а коза тиж собі вишла тай пак рясу (пу-плішки на куцах) гризла. Як ряса опалада тай брезину гриз-ла (безрову кору). А пак, кед сніг хпал (упав), то і нагналі.

Інакше закінчення байки про козу-дерезу із села Дірица: Лішка нашла собі заячка, про-сит го і плаче, жеби і пошол

Циган і гуска.

(Село Чертіжне).

Бив еден пан на селі, а на третім або на четвертім селі мав брата і післям му три гу-ски печени іс циганом і дав му картку а гуски запакував до едого кошара (кошкина). Але циган на дразі едну гуску зів, приніс до пана два. Дават пана картку, брат прочитат картку і гварит йому, же маюти бити гу-ски три. Циган повідал: Та до-брі, же сут три, та не било лем два". Та пан му повідал: „А третя де?" „Пан повідаут, же три". „Але, циган, ти не розу-міш, што я повідам. Та то так: як би біла една гуска мі (ме-ні)", друга мої пані, а третя то-бі". „Е, пане родзений — гва-рит циган — кед третя мого, та я свою зів!"

(Дальше буде).

Купецька реклама.

Розмова відбувається в Нью Йорку на сорок шестім, або шістдесятім четвертім поверсі хмародеру.

Європеець чваниться: — У нас обезпеченева спра-ва наладана знаменито. Не-давно помер один наш багатий клієнт. По двох годинах удо-ва по ньому дістала вже обез-печеневу суму.

Американець легковажно у-сміхається:

— За дві години! Жак! Ба-роче цей дім? Вчора містер Сміт, який живе на самій го-рі, рішив покінчити самогуб-ством і кинувся з вікна. Коли він перелітав мимо нашого бюра, наш касієр подав уже йому чек.

Карель Чапек.

КИЛИМ ІЗ ПТАХАМИ

(2)

— То будьте такі добрі — сказав я як можна рівнодушно та пішов за своїми орудками. Щоби ви знали, для збирача є більшою честю, щоби якусь дорогу річ дістати за дурнич-ку. Я знаю одного дуже вели-кого і багатого пана, що зби-рає книжки. Йому є всеодно дати за якусь стару дрібничку хоч би й кілька тисяч, та коли йому пошастить купити в ан-тикваря перше видання поезій Івана Красослава Хмеленсько-го за дві корони, то вам скаже з радости. То вже такий спорт, як полювати на козулі і скаль-ниці. І я собі вбив у голову, що мушу той килим дешево дістати та що його подарую до музею, бо така річ лише там повинна бути. Лише музей мусів би почепити на той ки-лим карточку з написом: „Дар д-ра Вітасека“. Прощу вас, ко-жен чоловік має свою амбіцію. Та признаюсь вам, мені з того горіла голова.

Це мені завдало праці, щоби я поборов себе та щоби не по-біг зараз на другий день за тим килимом. Я про нічого ін-шого навіть не міг думати. Ще день мушу видержати, гово-рив я собі що дня. Я робив це собі наперекір. Чоловік не раз сам себе радо карає. Аж щас-

за чотирицять днів мені прий-шло до голови, що там той килим із птахами може знайти хтось інший, тай біжу до пані Севериної. Щож? — скрик-нув я в дверях.

— Що мало би бути? — спи-талася мене здивовано ця жін-ка і я спам'ятався. Та я — сказав я — переходив саме туди ву-лицею і при тій нагоді прига-дав собі той білий килим. Продасть ця пані?

Пані Северинова потрясла головою. — Де там, сказала, вона тепер у Біяріці і ніхто не знає, коли вернеться. — А я подивився, чи є там той ки-лим. Самособою, лежала на ньому Аміна, ще товстіша й ще більше спашена ніж коли, та чекала, щоби я її почіхав по плечак.

Котрогось дня опісля мусів я їхати до Лондону. Колиж я там уже був, поступив до ми-стера Кійта — знаєте, той сер Доглес Кійт є нині найліпшим знавцем орієнтальних кили-мів. Пане, кажу до нього, будь ласка, що варта би білий ана-толійський килим із птахами, величиною більший ніж п'ять разів шість метрів.

Той сер Доглес глянув на мене крізь окуляри та відтяв

скоро сердито: „Нічого!"

— Як то нічого? — питався здивований. — Чому не мав би ніякої вартості?

— Тому, що в тій величині того килима взагалі нема! — скрикнув на мене сер Доглес. — Пане, ви мусілиб це знати, що той найбільший килим із птахами, який взагалі є відо-мий, має величину три рази п'ять ярдів!

Я вам аж почервонів із ра-дості. — Та скажімо, пане, — озвався я — що був би один примірик у тій величині. Яку міг би мати вартість?

— Таж кажу вам, ніякої — кричав той Кійт. — Пане, та-кий килим то був би унікат, а як можете означити ціну уні-кату? Коли щось є унікатом, то може мати напевно вартість тисячу фунтів як і десять ти-сяч фунтів. Або я знаю? Зре-штою такого килима нема. Поважання, пане!

Можете собі уявити, як я вертався. Ісусе Христе, той ки-лим із птахами я мушу мати! То буде щось для музею! Од-наче уявіть собі теж, що я не саміш занадто докучати, щоби не впало в очі, бо так збирачі не роблять. А пані Северинова не мала ніякої спеціальної ко-ристі з того, щоби продати цю стару шмату, що на ній ви-лігувалася Аміна. А що ця проклята жінка, до якої на-лежав той килим, їздила з Мера-

ну до Остенди, а з Бадену до Віші — то ця жінка мусіла мати вдома якийсь лікарський лексикон, що мала стільки не-дуг. Словом: була без упину в купелях. Тому то я за чоти-рицять днів знову пішов до пані Севериної зиркнути, чи є там у куті ще той килим із усіми своїми птахами, пошкро-бав цю осоружну Аміну, аж із радости пищала, а щоби це не впадало в очі, купив за кож-ним разом якийсь килимчик.

Знаєте, я маю вдома тих „Ші-раків", „Шіраванів", „Мосу-лів", „Кабрістанів" і іншого метровою краму цілі купи — та між тим був один класич-ний Дербент, це так зараз не за-примітяться, і один старий синій „Корасан". Та що я за ті два літа перейшов, це зрозу-міє лише збирач. Де там, му-ки кохання то нічого у порів-нянні з муками збирача. Та прицьому цікаве, що це ма-буть ні один збирач не відібрав собі життя, а навпаки, дожи-ває довгого віку. Видно то є здорова пристрасть.

Аж одного дня повідає мені пані Северинова: „Ця пані За-нелі, що то до неї належить той килим, була тут. Я їй ска-зала, що мала би купця на той білий килим і що він і так тут дурно лежить. Одначе во-на відповіла, що це, мовляв, родинна пам'ятка, вона, мовляв, не потребує того продавати та хай я йду тут лишу.

**ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ,
ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В
„СВОБОДІ“, ТОЙ ПОПИ-
РАЄ „СВОБОДУ“.**

3 ДНЯ

КНИЖНИКИ І ФАРИСЕІ.

Вже від довшого часу всякі фарицеї і лицеміри зводять проти отсїєї рубрики завзяту боротьбу і стараються їй конче замкнути рота. Скрито й отверто вони закидають отсїй рубриці „ширення фашизму“, хоч у ній багато разів було зазначено, що вона з фашизмом не має нічого спільного. Але ті книжники і фарицеї не звертають на це уваги. Вони винюють кожну фразу, яку можна би було підсунути під „фашизм“, і провокаційним способом, а навіть терором хотілиб відібрати їй право висловлювати свою думку.

РОБЛЯТЬ ЦЕ В ІМЯ „СВОБОДИ СЛОВА“.

А роблять вони це в ім'я... свободи слова. Вони всюди з цілої сили вершать, що стоять за свободу слова, за право кожного висказувати свої думки, навіть коли ті думки противні від тих, які вони мають.

У теорії — вони „свободолюбці“, великі „народолюбці“. Так у теорії вони є проти духового гнету, проти того, щоб підняти крила людського духа, проти того, щоб сковувати людську думку, людські пориви. Ось в ім'я цієї гуманної свободи вони є проти диктатури, проти фашизму. В ім'я тої свободи вони ніби поборюють фашизм.

Але на практиці ці книжники і фарицеї поступають цілком інакше. Вони зо скаженою злістю намагаються на всіх, що мають якусь відмінну думку. Проти таких „зухвальців“,

що то хотілиб висказати якусь трохи відмінну думку від їхньої, ті книжники і фарицеї працюють усякими способами, отвертими і скритими, до провокації включно. Щоб тільки знищити ненависного суперника, щоб тільки ніяка відмінна думка не вирвалася на денне світло.

ДУМКА МОЖЕ БУТИ ПОМИЛКОВА.

Зрозуміло, що думка, яка видається зпід пера журналіста, не конче мусить бути на 100 відсотків правильна. Журналіст повинен мати всесторонню освіту, але він не конче мусить бути знавцем у кожній справі, яку порушує. Бо він порушує справи політичні, культурні, економічні, фінансові, релігійні, організаційні, мілітарні, виховні й тисячі інших. Як він може мати в кожній з цих справ фахову, спеціалізовану освіту? Це понад людські сили.

Тому журналіст у добірї теми і в її трактуванні мусить часто керуватися чуттям, інтуїцією. Його обов'язком є звернути на певну певну річ увагу суспільності і висказати на це свій погляд. Своім поглядом він іще не конче мусить розв'язати справу до самого споду; він тільки може започаткувати дискусію над нею. Остаточний вислід дискусії може бути цілком відмінний від того, який він поставив на початку.

ПОТРІБНИЙ ВСЕСТОРОННІЙ ПІДХІД.

Зрозуміло, що щоб розв'язати якусь справу, треба підійти до неї з різних, нероз найдивніших боків. Саме підхід з якогось цілком нового, нероз

ПОЗІР! ШІКАГО, ІЛЛ., і ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ОКРУЖНОЇ УПРАВИ О.Д.В.У., М.У.Н. І У.Ч.Х.

відбудеться

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В НЕДІЛЮ, 6. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 6, 1938)

В SHORIN SCHOOL AUDITORIUM при RICE ST., між WESTERN і CAMPBELL AVE. Початок у годині 2:00 пополудні.

Проситесь всіх українців без різниці релігійних чи політичних переконань прийти і спільно вшанувати цей історичний день двадцятьї річниці повіваючого жовто-синього прапора на ратуші міста Льва. В програмі свята візьмуть участь найвідоміші сили міста Шікаго й околиці. Святочну Академію виголосить редактор „Націоналіста“, п. Вол. Душник з Нью Йорку. Ближчі інформації проголосить в наступну суботу через укр. радіову годину в 5. год. пополудні. КОМІТЕТ СВЯТА.

ВІДДІЛ 53. УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В PITTSBURGH, PA.

святкує

В НЕДІЛЮ, 6. ЛИСТОПАДУ 1938 П'ЯТЬДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ СВОГО ЗАСНУВАННЯ

Свято зачнеється в церкві св. Івана Хрестителя на 7 ул. С. С.: о. М. Киндії відправить Службу Божу і Панахиду у год. 10. рано.

У год. 1. відбудуться збори дооколичних урядників відділових, в Литовській Галі, 1725 JANE ST. S. S., на котрих буде присутній гол. секретар-касир п. Р. Слободян.

У год. 3:30 попол. в цій самій галі відбудеться КОНЦЕРТ при участі хору укр. кат. громади св. Івана Хр., під проводом п. С. Ягеля. Танками буде проводити п. М. Арсеній. — По концерті ГОСТИНА І ЗАБАВА.

Вступ на концерт вільний, на гостину й забаву 50 цнт. — Дохід на українські цілі ЗА КОМІТЕТ: Онуфрій Микитюк, пр.; Марія Малевич, кас.; Павло Шпінкула, секр.

визиваючого боку викликає в суспільності зацікавлення до справи, викликає відгомін, дискусію, яка, як уже було згадано, остаточно може зробити цілком відмінний висновок від того, що його зробив на самим початку даний журналіст.

В людських душах міститься багато різних думок. Вони блукають по духовому, чисто уроченому світі, немов нічні птахи. Ніхто не знає добре їх вартості, аж доки вони не вирвуться на денне світло. Щойно на деннім світлі пізнає їх вартість навіть сам їх власник.

Тому саме кожна людина старається дати змогу своїм думкам вийти наверх, старається висказати їх денебудь, чи їх написати або побачити їх кимсь іншим написаними. І дуже часто буває так, що людина, висказавши свої думки, почувши їх власними вухами, чи прочитавши власними очима, передумає їх і сама побачить, що вони були помилкові. Всежтаки вже сам факт, що вона могла „випустити“ ті думки в світ і побачити їх на деннім світлі, облекшиє значно її душу і навіть навчить її багато. Колиб ті думки далі блукали по мрячних духових просторах, то вони булиб далі давили людину, прогнобували її, а понад усе — булиб далі тримали її в омані.

ВІЧНІ ЗМАГАННЯ ДУХА.

Вічний людський дух усе прямує до того, щоб вийти на денне світло, щоб проявити себе в дійсній житті. Та деколи цей дух оригінальністю своїх думок скалчує життя інших людей і через те розбиває суспільний лад та порядок. Народні провідники тоді стараються в пристойних межах наложити на свободу духа певні обмеження.

У деяких диктаторських краях ті обмеження в сучасній порі є дуже великі. І ось проги тих обмежень борються деякі люди й домагаються більшого круга волі для духових поривів.

Цю боротьбу вони зводять під прапором „свободи слова“, „демократії“ і т. п. Серед тих борців за „свободу слова“ є люди чесні і характерні. Але є і фальшиві книжники і фарицеї, що з одного боку домагаються свободи слова для себе, а з другого хотілиб замкнути рота тим людям, які бодай трошки думають відмінно від них.

Ці фарицеї є небезпечніші від отих диктаторів, що отверто накладають пута на люд-

ського духа. Бо у випадку з тими другими жертва бодай знає, кого має перед собою. Зате ті перші, це підступні скорпіони, які замасковуються в хопті і ждуть, щоб вжалити людину тоді, коли вона того найменше сподівається.

НАШІ СКОРПІОНИ.

І в нас є чимало таких скорпіонів, чи просто — донощиків. Вони стараються своїми наклепами і доносами застрашити кожного, що має оригінальну думку, кожного, що сміє думати відмінно від них.

Та бісяться вони не лиш тоді, коли хтось відмінно думає. Вони казяться навіть тоді, коли хтось посміє подати якусь новинку, якийсь факт, що свідчить проти їх переконань. Вони казяться, коли хтось напише, що, наприклад, демократичні краї переживають духову перемену, що збортяться морально і духово, що пацифізм уважають причиною своєї поразки і тому починають вицілювати у себе бойового духа.

Наші скорпіони бунтуються проти того всього і хотілиб змусити когось про ті речі замовчати, або викривляють факти. Писати так, як це їм подобається, писати брехню, щоб тільки виходило так, як це вони у своїх головешках собі виконбинували.

І все це — в ім'я „свободи слова“, в ім'я „демократії“!

Добре опалене тіло.

— А леж Івасю, як же воно виглядає? Твоя мати вставила тобі до синіх штанів червоні латки.

— А леж ні, це зовсім не латки, цеж я сам.

НОВІ КНИЖКИ.

Олександр Мишуга. Мистець і людина. Збірник присвячений пам'яті співака. Зміст: І. Генієві пісні. Остап Грицай: Генієві пісні. — ІІ. Мистець і людина. О. Мишуга про себе. — О. Мишуга про свою методи співу. — Д-р Лука Мишуга: Олександр Мишуга — як я його бачу. — Станіслав Людкевич: Олександр Мишуга як артист і вчитель співу. — Д-р Остап Грицай: З відецьких триумфів О. Мишуги. — Олександр Кошиць: Кілька слів про славного українського співака. — Вадим Щербаківський: Мої спогади про Мишугу. — Андрій Чеховський: Спогади про Олександра Мишугу як професора співу, арт. співака й людину. — Марія Гребінецька: Фанатик мистецтва. — Степан Чарнецький: Пам'яті Олександра Мишуги. — Богдан Лепкий: Декілька згадок про нашого незабутнього співака Мишугу. — Степан Смал-Стоцький: Достойно єсть... — Д-р Кость Левчицький: З молодих літ. — Олександра Любич-Парахоняк: Великий професор. — Софія Дністрянська: Пам'яті Олександра Мишуги. — Д-р Михайло Лозинський: Зразок жертволюбності. — Яр. Странський: Несподіваний меценат. — Квітки на могилу: Спомини Іллі Кравчишина, д-ра Степана Федака, о. Т. Цегельського, о. Омеляна Радзкевича, о. Сильєстра Калиневича, інж. Стельмашенка. — МАЯ KINBERG: ERINNERUNGEN. — Мая Кінберг: Мій спомин. — Ів. Німчук: Олександр Мишуга. — Йосиф Дрималик: Мої спомини про О. Мишугу. — Честь життю і заслугам. — Похорон

Олександра Мишуги. — Д-р Іван Копач: Над труною Олександра Мишуги. — В. К.: Іспит учнів О. Мишуги в Києві. — Антін Лотоцький: Казка про співака. — STAN. L. DO MYZUGI. — Привіт Олександру Филиппи Мишуги оть Києвлянь. — Біографія О. Мишуги. — Ш. Фінал. Остап Грицай: Фінал. — Накладом д-ра Луки Мишуги. — Матеріали зібрані: д-р Іван Німчук і д-р Лука Мишуга. — Книгу зредували: д-р Іван Німчук і О-сип Боднарівч. — Окладина Миколи Бутовича. Заголовна картка та ініціали до статтей Павла Ковжуна. Колірний портрет роботи Миколи Івасюка. Друк кольорового портрету і кліші виконала „Унія“. Друк Друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, 1938. Велика 8-ка. Стор. 208+кольоровий портрет + 60 ілюстрацій.

ПОМАГАЙТЕ НІРКАМ негайно! Вживайте зілья на скору поміч! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто вставати вночі, маєте біль у ногах, синю під очима, завороти й болі голови, як вам запухають суглоби або чуєте пекучі болі в сечових проходах, знайдете скору полегшу, вживаючи Dufra Compound, Зільної Гербаты ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть пакечку ще нині! 75 цнт. Почтова оплата додатково 10 цнт. Питайте свого аптекаря або пишьте: S. Kyo Laboratories, 105 — 3rd Ave., New York City.

QUALITY WHISKY SINCE 1823 Wilson Distilling Co., Inc., N. Y. Blended Whisky, 80 proof. 72% neutral spirits distilled from grain.

УВАГА! ІОНГСТАВН, О., і ОКОЛИЦЯ! УВАГА! Заходом Українсько-Кат. Громади при Церкві св. Тройи, Братств, Сестрицтв, ОДВУ, МУН, Горожанського Клубу, Хору Бонану і Дітчого хору, устроюється

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 6. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 6, 1938)

В УКРАЇНСЬКІМ ДОМІ НА 525 W. RAYEN AVE., В 3. ГОД. ПОПОЛУДНІ. Обов'язком кожного широго громадянина української нації взяти численну участь в святі, де будуть промовляти місцеві і позамісцеві бесідники. На концерт вступ вільний. Комітет.

УВАГА! НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦЯ! УВАГА! У НЕДІЛЮ, 8. СІЧНЯ (JANUARY 8, 1939)

у великій салі КАРНЕГІ ГОЛ, 57 Стріт і 7 Еве., у Нью Йорку

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СИМФОНІЧНИЙ КОНЦЕРТ

при участі 80 оркестральних артистів і хору з 50 найліпших професійних співаків під начальною орудою композитора і диригента ПАВЛА ПЕЧЕНІГ-УГЛИЦЬКОГО. Головні точки концерту: Симфонічна поема УКРАЇНА. Ряд народних пісень у симфонічній обробленні. Кантата „БЮТІ ПОРОГИ“ в честь 125. роковин народження нашого генія-поета Тараса ШЕВЧЕНКА. Просимо всі організації пам'ятати на цю дату й здержатися в цей день від роблення своїх імпрез.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Я., і ОКОЛИЦЯ! УВАГА! Заходом Комітету Виборчої Кампанії для СТЕФАНА ЯРЕМИ, кандидата на асемблею 8. дистрикту в Мангтан (Manhattan) відбудеться

ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ (RALLY)

В ПОНЕДІЛОК, 7. ЛИСТОПАДУ (MONDAY, NOVEMBER 7, 1938, AT 8:30 P. M.) В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y. на котрому будуть промовляти кандидати на уряди стейтові. Перед вічем буде автомобільна парада і похід вулицями 8. асемблі дистрикту. Початок паради в годині 7. ввечір. Місце збору: 1-ша вулиця і Евея А. (1st ST. and AVE. A.). Проситесь всіх прибути автомобілями і пішки якнайчисленніше. 256,8 Вибірчий Комітет.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаю до відома урядникам і членам відділів 276, 161 і 34 з Ембрідж, і відділу 120 з Аліквіпа, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

тих відділів відбудуться У СУБОТУ, 5-го ЛИСТОПАДУ 1938, в годині 8-мій ввечір, в домі відділу 276-го, 697 GLENWOOD AVE., AMBRIDGE, PA.

Знова В НЕДІЛЮ, 6-го ЛИСТОПАДУ 1938 р., в годині 1-шій пополудні, відбудуться в литовській галі, 1725 JANE ST., S. S. PITTSBURGH, PA.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

всіх відділів з Пітсбургу й околиці, а саме, отсих відділів: 101, 118, 24, 96, 132, 153, 296, 134, 136, 384, 264, 396, 109, 232, 338, 126, 82, 63, 56, 212, 91, 166, 74 і 395.

На обох організаційних зборах буде промовляти гол. фіні. секретар-касир Р. Слободян. Урядники всіх вище поданих відділів повинні кончею прийти на ті збори, а знова члени прийняті з поблизу місцевостей. Збори в Пітсбургу зачнуться точно в год. 1-шій тому, що того самого дня исполудні відбудеться ювілей від. 53-го, на якому п. Слободян буде також промовляти. 247,56

Марія Малевич, заступниця гол. предсідника.

УВАГА! ІОНГСТАВН і ОКОЛИЦЯ! УВАГА! Спільними силами укр. націоналістичних організацій при укр. прав. громаді, від. ОДВУ ч. 28, від. У. Н. Союзу, Нар. Помочі, хору, сестрицтва, укр. пост. клубу і школи відбудеться

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

(двадцятьї річниці повстання укр. держави) Замість концерту хор Бандурист і Школа виставить ОБРАЗИ ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ (зпід пера о. С. Мусійчука в 9. відслонях).

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

В САЛІ ПРИ РОССЕЛІ І БЕЛЛВІСТА.

Вступ на салю 25 ц. старші, діти 10 ц.

Торжество Листопадового Св'ята розпочинається Вечірнюю і Панахидою за укр. мовнірв-героїв у годині 5. ввечір. Панахида при співі хору Бандуристу. По цім всі удадуться на салю.

В Живих Образах виступить 40 людей хору і 50 дітей школи, а також умудуровані Стрільці. — Режисер і диригент сам автор образів.

ПОЗІР! — ДІТРОИТ, ДІРБОРН і ОКОЛИЦЯ! УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ влаштує

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

У НЕДІЛЮ, 6. ЛИСТОПАДУ 1938 Р.

У 2:30 ГОД. ПОПОЛУДНІ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

4655 MARTIN AVE.

В концертній частині візьмуть участь Хор Укр. Нар. Дому і Хор „Думка“.

Обов'язком кожного українця є бути на святі. Вступ вільний. 256

ЗАВТРА!

З ПРИВОДУ 20-ЛІТТЯ ФІРМИ

П. СТАСЮКА

появиться в „Свободі“ нове оголошення знижених цін на всякі м'ясива й м'ясні продукти

НЕ ОМИНЬ ЦЕЇ НАГОДИ В ФІРМІ

П. СТАСЮКА

ЗАВТРА!

ЗВЕРНІТЬ СПЕЦІАЛЬНУ УВАГУ НА ІМПОРТОВАНІ ШИНКИ!

ВИБЕРІМ ДЮІ

ЦЕ ЧОЛОВІК,
ЩО
ДОВЕРШУЄ
ДІЛ

ГУБЕРНАТОРОМ

Рекорд осьми-літньої діяльності Томаса Е. Дюї на становищі державного прокуратора є відомий усім. Завдяки йому державно-обов'язок вичислити «клякоти» рекетізму процвітає в його справі ніхто нічого путнього не робив. Політичні бої й зацікавлені титани гарні зусилля коштували йому своєї м'язової сили. Молодий, невстрашений і енергійний, Дюї увійшов до Нью-Йорку з генеральським розкриттям перед світом нечесних політиків.

Як начальник заступник федеральної прокуратора, Дюї керував успішно боротьбою проти злочинів, добиваючись при тому як інших заступників нюрнберзького генерала Ваксін-Гордона. Будучи спеціальним прокуратором, він зламав невідомі величезні генеральські рекети, що жили хитрою з народом. Він теж домігся до резигнації з уряду таких політиків, як Ал Марінеї й Чарлі Шнайдер.

Як прокуратор повіту Нью-Йорк він вивів всіх нездарів і всіх фаворитів політиків. Він добрав собі новий і справний штаб на основі заслуг та керував військовою проти злочинів на широкому фронті.

Усе це було можливе завдяки молодечому запалу Дюї, його відвазі, його незалежності, а передовсім його адміністративному талановитості.

Томас Е. Дюї народився в 1902 році в Овосо, в стейті Мішиген. Як хлопчина, він працював при одній малій провінційній газеті, виконуючи різні роботи. Він скінчив школу та став на публічну службу в стейті Нью-Йорк, куди він перейшов в 1923 році.

Злочинці боялися Дюї, але лише злочинці. Чесні люди знають його ширше співчуття та його розуміння їх найближчих проблем.

У справах економічних він займає становище ліберальне, поступове й розумове. Це виразно видно з його промов, виголошених на радіо: не видно з його поглядів, які він висказував про різні урядові справи. Небувалі успіхи цього чоловіка в виконанні кариного закону свідчать, що він належить до тих людей, які вміють переводити думки в життя. Він впровадив до уряду губернатора свою геніальність у підборі помічників на основі заслуг і своєї геніальності у керуванні своєю роботою.

Кар'єра Дюї звела його в близьку стісність до спів-американців з усіх країв Європи. Він розуміє їх аспірації. Він цінить їх здобутки в прибраній вітчині та радий бачити, як вони займають інші ролі, через свої голоси й свою службу, в відповідальності уряду.

Дюї впровадив справність у боротьбу проти злочинів. Там то він показав свою здібність як адміністратор. Він і впровадить ту саму справність в уряд губернатора. Там його енергійність, відвага й незалежність будуть віддані на службу народній в усіх 62 повітах цього стейту.

Кандидати, що їх імена вкляються на тій самій лінії, що Дюї, є всі люди такої самої енергійності, відваги й незалежності. Один з них, Едвард Ф. Корсі, є людиною таких надзвичайних заслуг у публічній службі, що його імена наповнює гордістю серце кожного громадянина чужинського походження. Будучи комісаром імміграції в ньюйоркській порті, Корсі дався пізнати своєму безсторонності й людяності. Інших кандидатів на цій самій лінії народ стейту Нью-Йорк потребує теж, бо це всі люди здібностей, безумовної чесності й неохотливості віддавати громадським і тересам які добре підходять до характеру й здібностей того, що стоїть на чолі ліній кандидатів, себто кандидата на уряд стейтського губернатора, Томаса Е. Дюї.

ВИБЕРІМ ДЮІ
ГУБЕРНАТОРОМ

ЦЕ ЧОЛОВІК, ЩО ДОВЕРШУЄ ДІЛ.

ПРИЧИНИ, ЩО ШТОВХАЮТЬ ДО ГУБЕРНАТОРСТВА СТЕЙТУ НЬЮ-Йорк.

Надходять стейтові вибори. Перед нами два кандидати: теперішній губернатор Лімен, представник Демократичної Партії, і Томас Дюї, теперішній стейтовий прокуратор, що вєстився в боротьбі з бандитизмом і рекетістством у стейті Нью-Йорк, представник Республіканської Партії.

Губернатор Лімен покликається на свій дотеперішній рекорд урядування і каже, що той рекорд є бездоганний. Рівночасно він закидає Дюї, що той є занадто захоплений своєю амбіцією і вже в молодім віці старається досягнути найвищої пошести в стейті та стати його губернатором. Та до того Дюї, говорить Лімен, бракує і знання, а навіть відповідних прикмет характеру. Коротко кажучи, Дюї є негідний мати цей офіс, говорить Лімен.

Не будемо тут критикувати чи одобрювати господарки Лімена. Безперечно, що вона має за собою також деякі добрі сторони. Бо тяжко уявити собі, щоб у такій стейті як Нью-Йорк на становищі губернатора сидів впродовж 6 літ чоловік цинічно нездарний. Та всетаки господарка Лімена мала і погані сторони. І то такі погані, що над ними мусить нині застановитися кожний громадянин того стейту. Під правлінням Лімена безкарно вигніждувалися в ньюйорському стейті рекетістство, генгстерство і бандитизм. Це за господарки Лімена Нью-Йорк перебрав по Шікагу назву «бандитської столиці».

А прокуратор Дюї це саме той молодий чоловік, що відважно бореться і бореться з бандитизмом і генгстерством. Якби він хотів замовчати й не рушати ньюйорських генгстерів, які знаходять оборону навіть у деяких найвищих ньюйорських політиків, то він би мав і гроші і славу. Та він усі спокиси з погордою відкидає, бо йому йде саме про те, щоб вичистити ньюйорський стейт з бандитизму і повернути судову ту повагу і ті завдання, яких від нього сподівається суспільність.

Бо ще раз треба підкреслити, що судівництво в ньюйорському стейті внаслідок деяких несовісних політиків дуже на повазі підупало. Траплялися випадки, де судді і публічні прокуратори не лише що не потягали бандитів і рекетирів до судової відповідальності, але їх перед правом заслаonyли й увільнили з тюрми. Звісно

є справа «морду Дрокмана» в Брукліні. Там генгстери за-мордували чоловіка, що звався Дрокман, і хоч поліція зловила злочинців, то проте їм нічого не сталося, а то тому, що тихцем у їх обороні станув сам прокуратор і навіть звелів знизити, або повернути докази злочинця, як «покривавлене убрання, злочинцем». Тільки завдяки одному совісному детективові вдалося ці докази зберегти і ще раз справу вигнати перед суд.

Саме продажна політична система допускала до того, що такі вчинки могли в ньюйорському стейті діятися. Ці продажні політики не лише що не дбали про справедливість, але й самі впливали на суд, щоб його дерекупити і здеморалізувати. Внаслідок того в ньюйорському стейті появилися сильні рекетирські організації, які, жируючи на чесній суспільності і чесних бізнесменах, самі доробилися міліонних маєтків. Такі рекетирські організації потворилися у кожній галузі промислу, і щоб заперевити собі безпечний розвиток, ті рекетирські організації повтягали до спілки різних політиків і впливових людей з адміністрації.

Ось це є найважливіший закид проти Лімена, який не вміє з тим боротися. А молодий прокуратор Дюї вказав у тому напрямку величезну здібність, відвагу і чистоту характеру. Він записав собі вичистити ньюйорський стейт з бандитизму і рекетістства.

Правда, дехто говорить, чому Дюї далі не лишається на своїм теперішнім становищі і чому хоче бути губернатором. Причина того та, що деякі несовісні політики кидають йому під ноги каміння і перешкоджають у його боротьбі з бандитами. Він хоче тепер дістати губернаторські впливи і силу. Він добре знає, як боротися з рекетірами, добре знає чесних поліційних комісарів і їх здібності. Він зуміє підшукати відповідного чоловіка на своє дотеперішнє місце. Та йде про те, щоб ті чесні комісари мали піддержку для своєї роботи в Олбані, щоб з стейтської столиці ніхто їм не перешкоджував. А свою роботу вони зуміють виконати.

Томас Дюї хоче дати їм ту

піддержку з Олбані, станувши на позиції губернатора. А ми всі повинні йому в тому напрямку допомогти.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Нью-Йорку, Н. Я., помер у віторок, 1-го листопада, довголітній член У. Н. Союзу і Укр. Зап. Тов. Дикстер, вік 86 л., ФІЛІП ЛІТВИН.

Покійний родився в Жидачеві, Галичина, в 1889 році. Вступив до Союзу 1927 року. Прожив 49 літ. Оставив жону.

Похорон відбудеться в суботу, 3-го листопада, 9:30 рано з похоронного заведення Яреми, 129 1st 7 вул.

Петро Кучма, сир.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ТРЕБА ДІВЧИНИ АБО ЖІНКИ до загальної домашньої праці. З мешканцями. Діти, пошукує телефон на: Journal Square 2-1491, або особисто на: 156-7. 258 HUTTON STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДОМИ НА ПРОДАЖ

ХОЧЕТЕ НАБУТИ ДІМ ЗА МІСТОМ? 7 кімнат і сім лотів. Всякі поліпшення. Курник, гараж, город і сад. Ціна \$4,000. Сплата за уговою. Голоситися до: 256-62. D. KULEBA, 1613 Seventh Street, Prospect Hts., Trenton, N. J.

МАЙЖЕ ДАРОМ!

Театральна збірка українських книжок нартості \$5.00 після ціни каталога тепер продаємо за одного долара. Добра нагода для аматорських кружків, як також для кожного українця, побилювати свою бібліотеку або вислати до старого краю. Зайдіть особисто, або пришліть одного долара і 15 центів на перешлаку.

Друга нагода є 100 переписних карток, українські види і типи в краєзнавстві. Ціна за сотку в міські \$1.00. З перешлакою \$1.10.

Шалові хустки з краю, розмір 30x30 цалів, чорні, білі або червоні, з квітами, без френзів, ціна за одну \$2.50. Для шпирників відповідний опуст.

Горсетти до українського строю з сукна, знижена ціна \$2.00.

Червоні коралі, 4 шпирки до українського строю, дуже гарні, ціна \$2.00. Заходіть до Українського Базару на стару адресу на четверту вулицю. Замовлення посилайте до: 138-.

UKRAINIAN BAZAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ЗНАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

ТРЕБА ПРОДАВЦЯ ТІСТ НА ДОЛІШНІЙ ЧАСТИНІ СХІДНОЇ СТРОНИ МІСТА НЬЮ-Йорк. Вимагається знання української й польської мов. Також досвід у певній галузі, як поживні, хлібні, тіста, тощо. Голоситися до: 255-8. NEW WARSAW BAKERY, 534 METROPOLITAN AVE., BROOKLYN, N. Y.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

СПІЛЬНИЧКИ ДО ВЕДЕННЯ адрес стору з невеликим капіталом пошукує бізнес, вироблений через понад два роки. Розвий бізнес, робить ведення його за важким для одної людини. Треба доглядати бізнесу, як а буди виходити на закупку товару. Голоситися в день, нечір і неділю на адресу: MARY SZKODYNSKA, 339 E. 14th St., New York City.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

Українська греко-католицька церква Успення Преч. Діви Марії в Централі, Па., пошукує ДЯКОУЧИТЕЛЯ, який потрафить провадити хор, давати представлення і концерти, учини діти, вести джерелі, має бгун тверезий і в молодих віках. Посаду може обійняти сейчас. Платити ніякої угоди. Зголошення проху слати до кастера: Myron Komarnicki, East Centre St., Centralia, Pa.

ПІРСЬКИЙ ЧАЙ НА ГРУДІ

Це славне європейське природне средство припропонує передати тим, що терплять на штерні Кашелі і ЗАДУХУ. Ціна \$1. за пакет. Посилайте замовлення до: 155-7. Mrs. GRETA LESKOVAR

507 E. 73rd St., New York, N. Y.

НОВА ВАЖНА БРОШУРКА

Цими днями появилася пікантна і дуже поучаюча брошурка п. п.

ПРО ПОДРУЖЖА

яку написав о. Чаплинський. Ця лише 5 літ, однак не виснажена менше як 20 брошурок, бо не виснажена.

Задля сабогого, здоров'я о. Ч., виснажено займається учителем п. Михайло Ядловський. Проситися проху вложити долар або моней ордер до листа і заадресувати: Mr. Michael Yadlovsky, 658 South St., Elizabeth, N. J., а замовлення заадресувати сейчас. Брошурки можна відірвати при виході з церкви. 256-8.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР, 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Без ріжниць, як далеко поза Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шпир і чесна. Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удиретелер заряджує погребам по ціні та низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ. 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577.

Зарезервуйте День 12-го Лютого 1939

НА

БЕНКЕТ І БАЛ

УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ
HOTEL EDISON, 47th Street and Broadway, New York City

За дальшим оголошенням глядіть у часописі „Свобода”.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Я. УВАГА!
ЗАХОДОМ 6. ВІДДІЛУ СОЮЗУ УКРАЇНОК

СВЯТО ПОСВЯЧЕННЯ УКР. НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАПОРА
В СУБОТУ, 5. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 5, 1938)
В НОВІЙ ЦЕРКОВІ ГАЛІ, 303 HUDSON AVE.

Початок у годині 7. вечором відбудеться посвячення Прапора. Союз Українок має честь запросити Братства, Товариства й Сесиріїв взяти участь за своїми прапорами. По скінченні посвячення розпочнеться

ВЕЛИЧАВІЙ КОНЦЕРТ
У концертній частині виступить перший раз жіночий хор Союзу Українок під проводом п. М. Білинського. Хор парохіальний. Виступ кількох солістів. Деклямації. Реферати виголосять Всч. о. В. Турула; представниця головної управи С.У.А., п. О. Шогрин. Також будуть місцеві й позамісцеві бесідники. Придуть члени С.У.А. з Бюфало.

У неділю, 6. листопада, в годині 2. відбудеться ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ. — Союз Українок запрошує внести український загальний взяти участь у наших концертах. — Комітет.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ!

ЗАМОВЛЯЙТЕ СЬОГОДНІ!

Берім біду за роги, велика збірка веселих сцен, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговірок, на веселый вечір 45 ц.

Вигадливий бурсак, комедійка для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 жінчини, 4 мужчин, дівчата, хлопці) 25 ц.

“СВОБОДА”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

Лікарська помилка.

До пацієнта, що занедужав на якусь таємничу хворобу, покликали двох лікарів.

У недужого сильна гарячка. Він лежить прикритий кількома покривалами. Лікарі глянули на хорого, похитали головами й рішили прослідити живчик.

— Мені здається — каже один — що це тиф.

— Ей, ні, мабуть біла гарячка. Хорий мабуть пияниця. В цім менті пацієнт підноситься й відкидає накривала. Оба лікарі держать себе за руки.

МИХАЛ Я. КОСЛОСКИ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ І НЕРУХОМОСТІ (REAL ESTATE)
Публічний нотар. ... Моні ордерів Корабельні карти. ... Європейські справи.

52 JONES STREET, NEWARK, N. J. Tel.: Mitchell 2-9394

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

Серед ночі Тарзан добирався пішки до оселі племені замбегу. Вже здалека він почув в оселі дивні вигуки. В дикунських оселях такі вигуки траплялися часто, але всі вони щось зловіще собою уявляли. Тому й тепер Тарзан почав підозрівати, чи ті вигуки не получені часом з жертвуваним білих в'язнів божкові дерев.

Його здогади були дуже близькі правди. Та покищо білим в'язням на короткий час вдалося врятувати своє життя. Фактично це вони мали завдячувати Джефові. Але рятунок їх був короткотривалий. Вони всеодно були призначені на страшення. Тільки підступний Джеф умів вирватися з того положення, а також потягнути за собою Марію.

Продавши своїх товаришів, Джеф готувався тепер до втечі. Ця втеча була упланована вже заздалегідь і вона не крила в собі ніяких небезпек. Тепер йому йшло тільки про те, щоби підступом переконати Марію, щоб вона покинула батька й Боба та щоби пускалася з ним до втечі. Сторожі знали про його намір. Тому виконували його прикази.

Джеф тепер попав на добрий плян: він рішив спонукати всіх до втечі, а опісля самому з Марією втекти, а решту позволити сторожам знов зловити. Він так і зробив. Тихцем він всунувся до арештантської колиби і розказав своїм білим товаришам про втечу. Далі він почав їх поводити виводити надвір. Та перший він пішов сам, а за ним Марія.